

Петришина Марина Олександрівна

кандидат юридичних наук, доцент кафедри державного будівництва

НЮУ імені Ярослава Мудрого

ORCID 0000-0002-5702-0112

МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА: ПРОБЛЕМИ І ПРІОРИТЕТИ

Наукова робота присвячена проблемним питанням, пов'язаним з особливостями визначення проблемних питань муніципально-правової політики в умовах воєнного стану та пріоритетів повоєнного відновлення. Йдеться про виклики, що існували до моменту повномасштабного вторгнення, а також спровоковані війною. При цьому, неабиякого значення сьогодні набувають електронні форми роботи органів публічної влади всіх рівнів. Всі суб'єкти публічного адміністрування продовжують вести роботу у напрямку постійної ліквідації наслідків, попередження нових загроз, а також розробки стратегій, планів повоєнного відновлення територій. Задля досягнення спільної мети абсолютно нового значення, форм і масштабів набувають сьогодні цифрові інструменти і ресурси, що здатні забезпечити швидке та ефективно вирішення великої кількості завдань, вирішення яких в умовах воєнного стану було б неможливе або принаймні ускладнене.

Ключові слова: місцеве самоврядування, муніципально-правова політика, воєнний стан, повоєнне відновлення, Індустрія 4.0.

Petryshyna Maryna Oleksandrivna

Ph.D, Associate Professor of the State Building Department of Yaroslav Mudryi

National Law University

MUNICIPAL LEGAL POLICY: PROBLEMS AND PRIORITIES

The scientific work is devoted to problematic issues related to the specifics of defining problematic issues of municipal legal policy in the conditions of martial law and the priorities of post-war reconstruction. These are challenges that existed before the full-scale invasion, as well as those caused by the war. At the same time, electronic forms of work of public authorities at all levels are gaining considerable importance today. All subjects of public administration continue to work in the direction of permanent liquidation of consequences, prevention of new threats, as well as development of strategies and plans for post-war reconstruction of territories. In order to achieve a common goal, digital tools and resources are acquiring a completely new meaning, forms and

scale today, which are able to provide a quick and effective solution to a large number of tasks, the solution of which would be impossible or at least difficult under martial law.

Key words: local self-government, municipal legal policy, martial law, post-war reconstruction, Industry 4.0.

Концептуально нові погляди і підходи до організації державного і суспільного життя, трансформації системи органів державної влади та системи місцевого самоврядування [1], що були предметом уваги як науковців, так і практиків, усіх зацікавлених сторін до початку повномасштабного вторгнення, на жаль, було поставлено на паузу.

Зрозуміло, що неабияка увага приділяється питанням підтримки та забезпечення нормального рівня життя населення, яке опинилося у вкрай важких обставинах, надання публічних послуг, постійного підтримання критично важливих об'єктів інфраструктури у робочому стані, забезпечення військових потреб тощо. Однак, надзвичайної важливості поступово набувають проблеми планування, стратегічного бачення повоєнного відновлення та перспектив розвитку громад, регіонів, держави в цілому [2].

Цілком очевидно, що із завершенням війни перед Україною постануть кардинально нові, досі небачені виклики. Зокрема, йдеться про відновлення зруйнованої інфраструктури та критично важливих об'єктів (особливо в окремих регіонах), подолання психологічних наслідків війни (актуально не лише для військовослужбовців, а й мирного населення, що зазнає тривалого психо-емоційного стресу), недопущення відтоку ресурсів (у т. ч. й інтелектуального капіталу). Означені вище та інші виклики є визначальними факторами так званого сценарію повоєнного відновлення.

Досвід набутий за попередні роки став у нагоді органам місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. Дійсно, протягом тривалого часу Україна перебуває в стані перманентного реформування. З одного боку, стрімкий процес змін як концептуального, так і нормативно-правового характеру здатний вивести країну на новий рівень організації і здійснення державного і муніципального управління, змінити характер її взаємовідносин з

громадянами через трансформацію її основного призначення у бік сервісної держави, подальшої всеохоплюючої цифровізації суспільного і державного життя, зменшення відриву політичної еліти від громадян, від імені та в інтересах яких вона повинна діяти, а також сприяння формуванню активного відповідального патріотичного суспільства. З другого боку, стрімкі й кардинальні перетворення, їх «лавинний» характер не сприяють покращенню ситуації у цій сфері.

Впродовж останніх років в Україні відбулися такі важливі події, які прямо або опосередковано вплинули на необхідність комплексного оновлення всіх сфер, як Революція Гідності, війна на сході країни, повномасштабне вторгнення на територію суверенної незалежної держави Україна, зміна політичної системи та свідомий вибір на користь європейських стандартів та цінностей державно-правового та суспільного життя.

Війна росії проти України спричиняє жахливі руйнування населених пунктів, пошкодження, а часто й повне знищення критичних інфраструктурних об'єктів у багатьох регіонах, мільйони вимушених переселенців тощо. Як бачимо, діяльність органів місцевого самоврядування, частіше за все, у зазначених умовах демонструють правильність обраного шляху демократизації і реформ, зокрема, й у напрямку посилення спроможності територіальних громад та їх представників.

При цьому, слід констатувати й той факт, що індустрія 4.0, основою якої свого часу став Інтернет, що вилилося у розвиток віртуальної реальності, штучного інтелекту, тотальної цифровізації всіх сфер життя суспільства і держави [3], сьогодні стала свого роду «рятувальним жилетом» України. Адже, не лише на фронті, а й у напівмирному житті громадян, членів територіальних громад кожного дня цифрові технології допомагають налагоджувати і підтримувати контакти, надавати і отримувати важливі публічні послуги, виконувати покладені на органи публічної влади повноваження.

Показовим у цьому контексті є електронні форми роботи органів місцевого самоврядування [4], зокрема, й електронні форми взаємодії,

підтримання прямого і зворотного зв'язків між членами громад та їх представниками заради спільної мети. Використання форм електронного урядування, електронної демократії у поєднанні із наявними засобами та інструментами цифровізації не лише підтримує принципи демократичної, правової держави навіть в умовах воєнного стану, а й інколи є єдиноможливим способом зв'язку, забезпечення найнеобхіднішим і просто рятує життя наших громадян.

Відтак, питання налагодження взаємодії і координації зусиль, як в умовах воєнного стану, так і у повоєнний період є одним з пріоритетів муніципально-правової політики, що потребує вирішення сьогодні. Про це свідчать виклики, з якими доводиться стикатися всім рівням і органам влади, проваджувані заходи щодо їх подолання, а також розроблені і прийняті нормативно-правові акти, пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства, визначення пріоритетних напрямків повоєнного відновлення, забезпечення їх фінансування, подальша цифровізація сфери освіти і науки, надання публічних послуг органами державної влади та місцевого самоврядування [5] тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Серьогіна С. Г., Бодрова І. І., Петришина М. О. Муніципально-правова політика як пріоритетний напрямок правової політики в умовах реформування територіальної організації влади та європейської інтеграції України. Вісник Національної академії правових наук України. 2021, № 3. С. 129 – 143. URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/article/munitsipalno-pravova-politika-yak-prioritetny-napryamok-pravovovoyi-politiki-v-umovakh-reformuvannya-teritorialnoyi-organizatsiyi-vladi-ta-yevropeyskoyi-integratsiyi-ukrayini>
2. А. Родрігез-Позе, Ф. Барталуччі. У пошуках «стратегій успіху» в післявоєнній Україні. URL: <https://voxukraine.org/u-poshukah-strategij-uspihu-v-pislyavoennij-ukrayini>.
3. Петришина М. О. Проблеми правового регулювання формування та розвитку спроможного місцевого самоврядування в Україні в умовах розбудови

економіки Індустрії 4.0. Концепція «Індустрія 4.0»: проблеми впровадження і окремі правові аспекти її реалізації в Україні: *монографія* / [Є. М. Білоусов, І. В. Борисов та ін.]; за ред. С. В. Глібка. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2021. 200 с. п. 7. С. 163 – 176. URL: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2021/Industry4.0_21/Part_10.pdf.

4. Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: антикризові інструменти у воєнний і післявоєнний період. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf>.

5. Петришина М. О. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері створення належних організаційних та правових передумов розвитку дослідницьких структур в Україною: Правове забезпечення науково-дослідницької інфраструктури в Україні (теоретико-правовий аспект): кол. монографія / за ред. А. М. Любич та І. В. Огієнко. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2022. 176 с., С. 69 – 107.

REFERENCES

1. Serohina S. H., Bodrova I. I., Petryshyna M. O. Munitsypalno-pravova polityka yak priorytetnyi napriamok pravovoi polityky v umovakh reformuvannia terytorialnoi orhanizatsii vlady ta yevropeiskoi intehratsii Ukrainy. *Vicnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2021, № 3. С. 129 – 143. URL: <http://visnyk.kh.ua/uk/article/munitsipalno-pravova-politika-yak-priorytetny-napryamok-pravovovoyi-politiki-v-umovakh-reformuvannya-teritorialnoyi-organizatsiyi-vladi-ta-yevropeyskoyi-integratsiyi-ukrayini> [in Ukrainian, in English].

2. Andrés Rodríguez-Pose, Federico Bartalucci. Towards achieving ‘strategies of gain’ in post-war Ukraine. *Analytics. Economics*. URL: <https://voxukraine.org/en/towards-achieving-strategies-of-gain-in-post-war-ukraine> [in Ukrainian, in English].

3. Petryshyna M. O. Problemy pravovoho rehuliuвання formuvannia ta rozvytku spromozhnoho mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini v umovakh rozbudovy ekonomiky Industrii 4.0. *Kontseptsiia «Industriia 4.0»: problemy*

vprovadzhenia i okremi pravovi aspekty yii realizatsii v Ukraini: monohrafiia / [Ie. M. Bilousov, I. V. Borysov ta in.]; za red. S. V. Hlibka. Kharkiv: NDI prav. zabezp. innovats. rozvytku NAPrN Ukrainy, 2021. 200 s. p. 7. S. 163 – 176. https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2021/Industry4.0_21/Part_10.pdf [in Ukrainian].

4. Mistsevyi ekonomichni rozvytok u terytorialnykh hromadakh: antykryzovi instrumenty u voiennoi i pisliavoienni period. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf> [in Ukrainian].

5. Petryshyna M. O. Povnovazhennia orhaniv mistsevoho samovriaduvannia u sferi stvorennia nalezhnykh orhanizatsiinykh ta pravovykh peredumov rozvytku doslidnytskykh struktur v Ukraini: Pravove zabezpechennia naukovo-doslidnytskoi infrastruktury v Ukraini (teoretyko-pravovy aspekt): kol. monohrafiia / za red. A. M. Liubchych ta I. V. Ohienko. Kharkiv: NDI prav. zabezp. innovats. rozvytku NAPrN Ukrainy, 2022. 176 s., S. 69 – 107 [in Ukrainian].